

Bibliometric Analysis of the Evaluation Concepts of Humanities Research Outputs

Abstract

Purpose: Humanities have a different nature from other sciences, and for this reason, the evaluation of its research outputs needs to be different. By studying the status and evolution of the evaluation components of humanities, it is clear what are its main and secondary topics and what changes it has undergone over time. In this case, the strengths and weaknesses will be revealed and the field will be provided for more targeted research and more accurate policy-making in the future. So, the purpose of the present study is to identify and clearly and comprehensively understand the concepts related to the evaluation of humanities research outputs to help researchers and policymakers in the field of humanities evaluation.

Methodology: The current research is practical in terms of purpose and has been done with bibliometric techniques. To conduct the research, the articles that were indexed in Web of Science and Scopus with the topic of evaluation of humanities research outputs from 1994-2022 were searched according to specific goals and strategies. Our search strategy was: ("research output" OR "scientific output") AND (humanities OR "human science") AND (evaluation OR assessment). Finally, 224 sources were analyzed. After storing and cleaning the data, data analysis was done using the bibliometrix software. Since the two-word keywords had more relevant and precise concepts than the other two types, they were chosen as the investigated keywords. Because the threshold of repeating each keyword at least 6 times was considered, in the end, 224 keywords were left for use and analysis. Various methods such as descriptive statistics, co-word analysis, network analysis, time series analysis, thematic map, and clustering have been used for data analysis according to each research question.

نویسنده اول (لاتین)^۱
نویسنده دوم (لاتین)^۲
نویسنده سوم (لاتین)^{*۳}

1. MA in Knowledge and Information Sciences, Department of Knowledge and Information Science, University of Isfahan, Isfahan, Iran; nahidkabar49@gmail.com
2. Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, University of Isfahan, Isfahan, Iran. (Corresponding Author); a.mansouri@edu.ui.ac.ir
3. Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, University of Isfahan, Isfahan, Iran; m.pashootanzade@edu.ui.ac.ir
4. PhD in Knowledge and Information Science, Department of Knowledge and Information Science, University of Isfahan, Isfahan, Iran; e.ebrahimi@edu.ui.ac.ir

Receive:

.././....

Acceptance:

.././....

Findings: Based on the findings, the publication of papers related to the evaluation of humanities research outputs has had an upward trend and has progressed in sync with other fields. This statistic has reached from 1 article in 1994 to 45 articles in 2020. This finding shows the growth of evaluation in humanities in recent years. Concepts and thematic areas show that the evaluation method used in the early years was mostly quantitative and the methods of other sciences were used, but in recent years, the existence of core and widely used keywords such as effect evaluation, citation effect, Performance index, bibliography, scientific communication, research impact, and social impact indicate a change in approach from a purely quantitative method to a combination of quantitative and qualitative methods. Based on the time series of concepts, the citation index has boomed since 2005 for the humanities. Bibliometric indicators have been used for many years (2002), but the research impact is more recent and has entered the research of this field since 2013. Among these cases, the social impact and research quality have impressive numbers, which shows the shift from quantity to quality. The concepts of citation index, research performance, and research impact are the most central. The concepts of citation index, impact assessment, and journal article are among the most frequent keywords. In total, based on the reviewed articles, the knowledge structure of the field of evaluation of humanities consists of five clusters: 1. impact assessment, 2. citation index, 3. journal article, 4. research performance, and 5. research article. The impact assessment cluster had the most concepts, the research performance cluster had the highest centrality, and the research article cluster had the most density. The thematic map showed that motor concepts in the evaluation include research performance, bibliometric indicators, journal articles, and publication patterns. Basic concepts include research articles and evaluation systems. Research quality is an emerging concept. Citation index and bibliometric analysis are very developed and isolated concepts.

Conclusion: Considering the importance of human sciences, continuous evaluation is necessary to improve its position to advance the expected goals. But what is important and should be given special attention is the difference between humanities and other sciences in the nature and method that should be considered in the evaluation. Therefore, in the evaluation of human sciences, appropriate concepts should be used, and their identification by examining the conducted research is necessary for research and policy-making in this field. The evaluation of humanities research outputs is and will be changing and evolving, and its beneficiaries must update their knowledge and practice.

Keywords: research evaluation, research outputs, evaluation criteria, evaluation indicators, bibliometrics, humanities

تحلیل کتابسنجی مفاهیم ارزیابی برون دادهای پژوهشی علوم انسانی

ناهید کبیری خوزانی^۱
علی منصوری^{۲*}
میترا پشوتنی زاده^۳
الهه ابراهیمی درچه^۴

چکیده

هدف: با توجه به تفاوت علوم - انسانی با علوم دیگر و نیاز به ارزیابی متفاوت آن، چشم‌انداز این پژوهش شناسایی مفاهیم ارزیابی برون دادهای پژوهشی علوم - انسانی و بررسی سیر تحول آنهاست تا مشخص شود موضوعات اصلی و فرعی آن چیست و در گذر زمان چه تغییراتی داشته‌است.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی بوده و با فنون کتابسنجی انجام شده‌است. جامعه آماری شامل مقالات با موضوع ارزیابی برون دادهای پژوهشی علوم - انسانی در دو پایگاه استنادی وب - آوساینس و اسکوپوس از سال ۱۹۹۴ تا ۲۰۲۲ است. از نرم‌افزار بیبلیومتریکس و از روش‌های مختلفی مانند آمار توصیفی، تحلیل هم‌واژگانی، تحلیل شبکه، تحلیل سیر زمانی، نقشه موضوعی و خوشه‌بندی به تناسب هر پرسش پژوهش استفاده شده‌است.

یافته‌ها: انتشار مقالات مرتبط با ارزیابی برون دادهای پژوهشی علوم - انسانی روند صعودی داشته است. ارزیابی در سال - های آغازین بیشتر با روش کمی بوده و از راهکارهای ارزیابی علوم دیگر بهره - گیری شده‌است، اما در سال - های اخیر وجود کلیدواژه‌های هسته و پرکاربردی چون تأثیر پژوهش، سنجش اثر و اثر اجتماعی نشان‌دهنده تغییر رویکرد از روش ارزیابی صرفاً کمی به ترکیب روش‌های کمی و کیفی است. در مجموع، ساختار دانشی حوزه ارزیابی علوم - انسانی از پنج خوشه تشکیل شده‌است: ۱. سنجش اثر، ۲. نمایه استنادی، ۳. مقاله مجله، ۴. عملکرد پژوهش، و ۵. مقاله پژوهشی.

نتیجه‌گیری: ارزیابی برون دادهای پژوهشی علوم انسانی در حال تغییر و تحول بوده و خواهد بود و نیاز است ذینفعان آن به بروزرسانی دانش و عمل خود مبادرت ورزند. از همین رو لازم است در سطوح مختلف برنامه‌ریزی و اجرا آشنایی بیش از پیش با ماهیت علوم انسانی و رشته‌ها و گرایش‌های آن، شناسایی انواع برون داد ممکن برای انتشار پژوهش‌ها، اختصاص معیار و شاخص ارزیابی متناسب با هر کدام با تکیه بر ارزیابی تأثیر اجتماعی صورت گیرد.

واژگان کلیدی: ارزیابی پژوهش، برون دادهای پژوهشی، معیارهای ارزیابی، شاخص‌های ارزیابی، کتابسنجی، علوم انسانی

۱. کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران؛
nahidkabri49@gmail.com
۲. دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران؛ a.mansouri@edu.ui.ac.ir
۳. دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران؛
m.pashootanzade@edu.ui.ac.ir
۴. دکترای علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران؛ e.abrahimi@edu.ui.ac.ir

مقدمه و بیان مسئله

موضوع ارزیابی تولیدات علمی یا به طور خاص بروندهای پژوهشی مدت زیادی است که مطرح شده است و از جمله ملاکها و شاخصهای مهم در جهت تحلیل پیشرفت جوامع در ابعاد مختلف علم و فناوری، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی محسوب می‌گردد. در بین علوم، ارزیابی علوم انسانی که به دلیل گستردگی دامنه موضوعی خود پیوندی محکم با معنای توسعه و پیشرفت دارد مقوله‌ای مهم است؛ زیرا شالوده‌های فکری و چارچوب‌های نظری توسعه‌یافتگی بر علوم انسانی استوار است و به جنبه‌های ذهنی، فکری، روانی و معنوی انسان مرتبط می‌شود (رشاد، ۱۳۹۵).

برای رسیدن به یک ارزیابی صحیح از بروندهای پژوهشی علوم انسانی، دسترسی به اطلاعات جامع و مانع و شرح و تفسیر درست آن با استفاده از روش‌های مختلف و با دقت بالا ضروری است (نوروزی چاکلی و همکاران، ۱۳۹۴). با نگاه به اهمیت تلاش پژوهشگران علوم انسانی برای توسعه، مطالعات کاربردی در باب ارزیابی بروندهای پژوهشی این حوزه دارای ارزش و اهمیت زیادی است و نتایج آن می‌تواند کمکی به پژوهشگران، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان سیاست علمی باشد. در این مطالعه سعی شده است با بررسی پیشینه مرتبط و پاسخ به پرسش‌های پژوهش، با شناسایی مفاهیم مرتبط با ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی (معیارها و شاخص‌های ارزیابی و اصطلاحات مرتبط) گامی به سوی ارزیابی هرچه دقیق‌تر مقالات علوم انسانی برداشته شود.

البته علوم انسانی تفاوت‌هایی با علوم دیگر دارد که بر شیوه ارزیابی آن نیز مؤثر است؛ پژوهش‌های علوم انسانی دارای تنوع بیشتر و سرشت متفاوتی است (رضایی، ۱۳۸۹) زیرا انسان‌ها نه مانند هم هستند و نه وضع ثابتی دارند بلکه دائماً در معرض تغییر و تحول‌اند. در حالی که پژوهشگران علوم طبیعی، پایه و مهندسی معمولاً با یافته‌های کمی و اکتشافی نظام‌مند و قطعی سر و کار دارند که دارای دوام کوتاه‌مدت است اما پژوهشگران علوم انسانی با پرسش‌های زیربنایی و دارای اهمیت بلندمدت سر و کار دارند (دورپناه، ۱۳۸۶). در صورتی که تمایل پژوهشگران در علوم طبیعی بر همکاری و کار گروهی است اما تمایل پژوهشگران علوم انسانی بیشتر بر تک‌نویسندگی و فردمحوری است (جمالی مهموئی، ۱۳۹۰). در علوم انسانی، زبان نقش عمده‌ای ایفا می‌کند زیرا پژوهشگران این حوزه نتایج بررسی‌های بافتی خود را اغلب به زبان ملی منتشر می‌کنند و متون آن تا حد زیادی بین قلمروهای مختلف زبانی پراکنده است (Krull & Tepperwien, 2016). بنابراین، ضروری است بین مفاهیم مورد استفاده برای ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی و علوم دیگر تفاوت قائل شد اما در عمل این گونه نیست و به طور مشابه ارزیابی می‌شوند. به همین دلیل، برخی جنبه‌های پژوهش‌های علوم انسانی نادیده گرفته می‌شود و این علوم در قافله رقابت‌های علمی، درجه دوم و کم‌اثر تلقی می‌شود. از این رو نیاز به بکارگیری مفاهیم متناسب با ماهیت علوم انسانی نمایان می‌گردد.

ارزیابی پژوهش حوزه‌ای گسترده و با اهداف متعدد است که به شیوه‌های گوناگون و در سطوح مختلف خرد و کلان انجام می‌پذیرد. با توجه به اهمیت ارائه معیارها و شاخص‌های ارزیابی متناسب با ماهیت علوم انسانی، پژوهش‌های مختلفی در سطح ملی و بین‌المللی انجام گرفته است (Diaz-Faes et al., 2016) و عده دیگری از پژوهشگران از این‌ها بهره برده و بر اساس آن به ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی مبادرت ورزیده‌اند. تعدد پژوهش‌های پیرامون یک موضوع باعث دشواری جمع‌بندی و نگاه از بالا به آن‌ها می‌شود. به همین دلیل بررسی یک‌جای مطالعات و آگاهی از این مفاهیم برای پژوهشگران به‌ویژه در حوزه علوم انسانی مهم است تا در استفاده از آن‌ها به طور صحیح عمل کنند و برای سیاست‌گذاران عرصه پژوهش ضروری است تا در برنامه‌ریزی برای ارزیابی با شناخت از گذشته و درک آینده عمل نمایند. شایسته است طی پژوهشی، محتوا و نقطه‌نظرات این پژوهش‌ها مورد بررسی قرار گیرد تا مشخص شود اهمیت این موضوع نزد پژوهشگران به چه میزان بوده، یا از کدام مفاهیم ارزیابی و چگونه استفاده شده، کدام یک مهم‌تر شمرده گردیده، و در طول زمان چه تغییری کرده است.

به طور خلاصه، هرچند ارزیابی علوم انسانی مهم است اما نباید از تفاوت علوم انسانی و علوم دیگر غافل شد و از یک الگوی واحد برای همه آن‌ها استفاده کرد (Rovira-Esteva & Orero, 2012).

به دلیل گستردگی دامنه موضوعی علوم انسانی و امتزاج آن با مسائل مختلف جامعه، ارزیابی علوم انسانی باید قادر به سنجش تأثیر پژوهش‌ها بر جوامع، فرهنگ‌ها، سیاست‌ها و ارزش‌های اجتماعی باشد. با شناسایی معیارها و شاخص‌های ارزیابی در علوم انسانی، پژوهشگران تلاش بیشتری برای انجام پژوهش‌های با کیفیت و تأثیرگذار خواهند کرد، تأثیر پژوهش‌های علوم انسانی بیشتر می‌شود، ارزیابی پژوهشگران و دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی دقیق‌تر می‌گردد و بررسی برای اعطای حمایت مالی شفاف‌تر

می‌شود. بنابراین، لازم است در ارزیابی علوم انسانی از مفاهیم متناسب با آن استفاده شود که شناسایی آن‌ها با بررسی پژوهش‌های انجام‌شده راهنمای خوبی خواهد بود. استفاده از مفاهیم ارزیابی متناسب با علوم انسانی ضامن شناخت دقیق هدف پژوهش با توجه به ماهیت این علوم، انتخاب منابع معتبر حاوی داده‌های مرتبط با برودادهای آن، استفاده از روش‌های کمی و کیفی برای جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها و گزارش دقیق‌تر برای ارزیابی است. با توجه به اهمیت موضوع، پژوهش حاضر در صدد پاسخگویی به این پرسش اصلی است که مفاهیم مرتبط با ارزیابی برودادهای پژوهشی علوم انسانی چیست و چگونه در پژوهش‌ها استفاده شده‌است؟

سؤال‌های پژوهش/فرضیه‌های پژوهش

۱. فراوانی انتشار پژوهش‌های مرتبط با ارزیابی برودادهای پژوهشی علوم انسانی چگونه است؟
۲. کلیدواژه‌های مرتبط با ارزیابی برودادهای پژوهشی علوم انسانی بر اساس تحلیل هم‌واژگانی پژوهش‌های مرتبط کدام است؟
۳. در حوزه ارزیابی برودادهای پژوهشی علوم انسانی، کدام کلیدواژه‌ها دارای بیشترین مرکزیت هستند؟
۴. سیر تحول مفاهیم مرتبط با ارزیابی برودادهای پژوهشی علوم انسانی چگونه است؟
۵. خوشه‌بندی مفاهیم مرتبط با ارزیابی برودادهای پژوهشی علوم انسانی چگونه است؟

چارچوب نظری

امروزه دانش حاصل از پژوهش و به‌کارگیری آن به‌عنوان مهم‌ترین منبع قدرت و ثروت راهبردی، جایگزین منابع سنتی اقتدار گردیده‌است. به‌نحوی که، میزان دسترسی به این موارد مهم‌ترین عامل در تعیین سهم جوامع از فرصت‌ها در عرصه رقابت جهانی تلقی می‌شود (ساک، ۱۳۸۵). بروداد^۱، خروجی یا ستانده پژوهش است که نتیجه فوری، محسوس، مستقیم، و قابل اندازه‌گیری فعالیت‌ها محسوب می‌شود و معمولاً شامل تولیدات و خدمات واقعی و ملموس است (Coryn, 2007). بررسی میزان مطلوبیت و موفقیت برودادهای پژوهشی از لوازم برنامه‌ریزی برای آینده است.

هر یک از اصطلاحات اندازه‌گیری^۲، سنجش^۳، و ارزیابی (ارزشیابی)^۴ مفاهیم گسترده، متفاوت و در عین حال مرتبطی نسبت به یکدیگر دارند که باید در هنگام به‌کارگیری آن‌ها برای برودادهای پژوهشی دقت شود. ارزیابی در آموزش عالی، فرایندی است که به تعیین، تهیه و گردآوری داده‌ها و اطلاعات درباره موضوعات مختلف آموزش عالی برای توصیف، تجزیه و تحلیل و قضاوت به قصد بهبود، ارتقا، تغییر و تعالی روی می‌آورد (بازرگان و فراستخواه، ۱۳۹۶). ارزیابی از جمله مفاهیمی است که همزمان با ظهور علم‌سنجی مورد توجه پیشگامان این حوزه قرار گرفت. بیشترین توسعه‌ای که روی شاخص‌ها و روش‌های انجام مطالعات علم‌سنجی صورت گرفته، در راستای ارزیابانه کردن فعالیت‌های آن حوزه بوده‌است. با اتکا به نتایج حاصل از چنین ارزیابی‌هایی می‌توان با داشتن دیدی وسیع، برای برنامه‌ریزی جامع و راهبردی علم و فناوری اقدام کرد و متناسب با اهداف تعیین‌شده، در راستای بهبود بخشیدن به وضعیت و استفاده بهینه از امکانات و منابع موجود گام برداشت. در فرایند ارزیابی برودادهای پژوهشی، باید بین معیار^۵ (ملاک)، شاخص^۶ (نشانگر)، استاندارد^۷ و سنج^۸ تمایز قائل شد (نوروزی چاکلی، ۱۳۹۰). روش ارزیابی باید مناسب^۹، کامل^{۱۰}، و قابل تکرار^{۱۱} باشد (Link, 1995). بنابراین نیاز است در هر حوزه از علم و هر رشته، از مفاهیم ارزیابی متناسب با

¹ output
² measurement
³ assessment
⁴ evaluation
⁵ criterion
⁶ indicator
⁷ standard
⁸ measure
⁹ appropriate
¹⁰ complete
¹¹ replicable

ماهیت آن استفاده نمود.

ارزیابی پژوهش به صورتی که امروزه با آن روبه‌رو هستیم پس از جنگ جهانی دوم (۱۹۳۹-۱۹۴۵ م.) شکل گرفته‌است (جمالی مهموئی، ۱۳۹۰). اما ارزیابی علوم انسانی به‌طور اختصاصی، دیرزمانی نیست که جزء مسائل و دغدغه‌های متخصصان مربوط به حوزه ارزیابی پژوهش شده و لازم است مورد توجه ویژه قرار گیرد. بر اساس اطلاعات بیان‌شده در متون مرتبط با موضوع و منابعی که در پایگاه‌های داده‌های پژوهشی آمده‌است، تاریخ راهیابی موضوع ارزیابی پژوهش به مقالات علمی به دهه ۷۰ قرن بیستم میلادی و در ایران به دهه ۱۳۷۰ برمی‌گردد. در مورد آنچه مورد ارزیابی قرار می‌گیرد نیز باید گفت در مقایسه با ارزیابی ارزش علمی و اقتصادی، ارزیابی ارزش اجتماعی پژوهش جدیدتر است. اقتصاددانان ارزش اقتصادی پژوهش‌های علمی را از دهه ۱۹۵۰ به بعد مدل‌سازی و اندازه‌گیری کرده‌اند تا نرخ رشد بهره‌وری مشاهده‌شده را محاسبه کنند. ارزش علمی علم در دهه ۱۹۶۰ پدیدار شد و بر گردش دانش در جامعه علمی متمرکز شده و توسط حوزه علم‌سنجی قابل‌ارزیابی است. ارزیابی ارزش اجتماعی پژوهش از دهه ۱۹۸۰ در برنامه‌های بودجه تحقیق و توسعه عمومی آمریکای شمالی و اروپا به شکل ابتدایی توسعه یافت و از سال ۲۰۰۰ به‌عنوان یک عمل نظام‌مند در کشورهای مختلف انجام می‌پذیرد (Smit & Hessels, 2021). بررسی هر یک از انواع تأثیر و مفاهیم مرتبط با آن در علوم انسانی به غنی‌تر شدن این حوزه کمک می‌کند.

پیشینه پژوهش

پژوهش‌های صورت‌گرفته مرتبط با ارزیابی در علوم انسانی در چند دسته قابل‌تقسیم است: ارزیابی پژوهشگران علوم انسانی، ارزیابی عملکرد پژوهشی و ارزیابی برونداهای پژوهشی. با بررسی نوشتارهای پیشین در این رابطه مشخص شد در دهه‌های اخیر به این مسئله توجه ویژه‌ای شده‌است. عمده‌ترین محورهایی که پژوهشگران بدان توجه داشته‌اند عبارتند از: رفتار انتشاراتی پژوهشگران، تحلیل پایگاه‌های داده‌های پژوهشی، بررسی پایگاه‌های استنادی (Archambault et al., 2006; Giménez- Toledo et al., 2017; Glänzel et al., 2016; Sile et al., 2018؛ ۱۳۹۵؛ Glänzel et al., 2016)؛ بررسی منابع هسته (جعفری و فهیم نیا، ۱۳۸۹)؛ بررسی روند موضوعی پژوهش‌ها (Karakaya & Nuur, 2018; Schwekendiek, 2020; Su & Zhang, 2022)؛ ترسیم نقشه علم (زندگی روان و همکاران، ۱۳۹۶؛ Leydesdorff & Rafols, 2009)؛ بررسی مجلات، مقالات، کتاب‌ها و پایان‌نامه‌ها (میرزایی و همکاران، ۱۳۹۲؛ حریری و تیموری خانی، ۱۳۹۳؛ Ferrara & Bonaccorsi, 2010; Torres-Salinas et al., 2010; Cicero & Malgarini, 2020; Piryani et al., 2018)؛ تحلیل فراداده‌های منابع اطلاعاتی مانند عنوان، نویسنده، کلیدواژه، موضوع و مأخذ (دیانی و شیردل، ۱۳۸۶؛ Ku, 2019)؛ کیفیت پژوهش (حسن زاده و همکاران، ۱۳۹۸؛ Ochsner & Hug, 2016)؛ سنجش اثر پژوهش (خسروی و پورنقی، ۱۳۹۸؛ Spaapen & Van Drooge, 2011; Bornmann, 2013; Benneworth, 2015; Janinovic et al., 2020; Saniee et al., 2022)؛ کاربرد ارزیابی پژوهش (Milzow et al., 2019)؛ بررسی عملکرد پژوهشگران و اعضای هیئت علمی (جعفری و گل تاجی، ۱۳۹۱؛ Abramo & D'Angelo, 2015)؛ ارتباطات علمی (مرادی و جنوی، ۱۳۹۶؛ Hilário & Grácio, 2017)؛ رؤیت‌پذیری پژوهش‌ها (Chinchilla-Rodríguez et al., 2015; Gumpenberger et al., 2016)؛ رتبه‌بندی مؤسسه‌های پژوهشی (وحدت زاد و همکاران، ۱۳۹۶؛ Abramo & D'Angelo, 2015)؛ بررسی و پیشنهاد شاخص‌ها و معیارهای ارزیابی از جمله: کتابسنجی، علم‌سنجی و آلت‌متریکس (داورپناه، ۱۳۸۶؛ اصنافی و همکاران، ۱۳۹۹؛ Haddow & Hammarfelt, 2019; Hug et al., 2013; Kulczycki & Rozkosz, 2017; Nederhof, 2011; Yang et al., 2021; Pajić, 2015; Ren & Gong, 2012; Sile & Vanderstraeten, 2019)؛ آسب‌شناسی ارزیابی پژوهش (ابراهیمی درچه و همکاران، الف ۱۴۰۲؛ فراستخواه، ۱۴۰۰؛ Borovik & Shemberko, 2016; Robinson-Garcia et al., 2023)؛ و ارائه چارچوب، الگو و مدل ارزیابی (ابراهیمی درچه و همکاران، ب ۱۴۰۲؛

قاضی نوری و فرازکیش، ۱۳۹۷؛ طایفه باقر و همکاران، ۱۴۰۱؛ Ochsner et al., 2014).

با بررسی نوشتارهای پیشین در رابطه با ارزیابی بروندادهای پژوهشی علوم انسانی از طریق جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف ملی و بین‌المللی مشخص شد دهه‌های اخیر به این مسئله در داخل و خارج از کشور توجه ویژه‌ای شده‌است. عمده‌ترین محورهایی که پژوهشگران داخل کشور در این زمینه بدان توجه داشته‌اند، عبارت‌اند از: روش‌ها و شاخص‌های ارزیابی، گذر پارادایمی از پژوهش‌های کمی به کیفی، ارزش‌گذاری ارزیابی پژوهش، ابعاد اثرگذاری پژوهش و چالش‌های فراروی پژوهش در حوزه علوم انسانی. روش پژوهش استفاده‌شده در غالب این پژوهش‌ها با کمک فنون علم‌سنجی و یا به صورت تلفیقی و ترکیبی از پیمایش و تحلیل محتوا است.

در بین پیشینه‌های خارج از کشور با استفاده از فنون علم‌سنجی، عمده‌ترین پژوهش‌های انجام‌گرفته مربوط به اثربخشی پژوهش در علوم انسانی، سنجش عملکرد پژوهش، معیارها و رویه‌ها بوده و به طور کلی دو بعد کیفی و کمی مورد مطالعه قرار گرفته‌است. بیشتر مطالعات به ارزیابی و مقایسه پژوهش‌ها، پژوهشگران، و معیارهای کتاب‌سنجی و علم‌سنجی پرداخته‌اند همچنین مطالعه پژوهش‌های حوزه علوم انسانی نشان می‌دهد تفاوت میان علوم و نیاز به ارزیابی هر کدام بر اساس ویژگی‌های خاص خود، مورد توجه پژوهشگران بوده است، اما در نحوه ارزیابی، هنوز پژوهش‌های جمعی برای شناسایی و ارائه مفاهیم مرتبط با ارزیابی خاص علوم انسانی انجام نشده‌است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی بوده و با فنون کتاب‌سنجی انجام شده‌است. جامعه آماری مقالات پژوهشی با موضوع ارزیابی بروندادهای پژوهشی علوم انسانی در دو پایگاه استنادی وب‌آوساینس و اسکوپوس است که مشمول اعمال راهبرد جستجو در عنوان، کلیدواژه‌های نویسنده و چکیده بوده‌اند. در تیر ۱۴۰۱ جستجویی با عبارت زیر در این دو پایگاه مهم انجام شد (انتخاب کلیدواژه‌های آن با توجه به بسامد کاربرد در پیشینه پژوهش بوده‌است):

(research OR "research output" OR "scientific output" OR "research publication" OR "scientific publication") AND (humanities OR "human science") AND (evaluation OR assessment OR measurement)

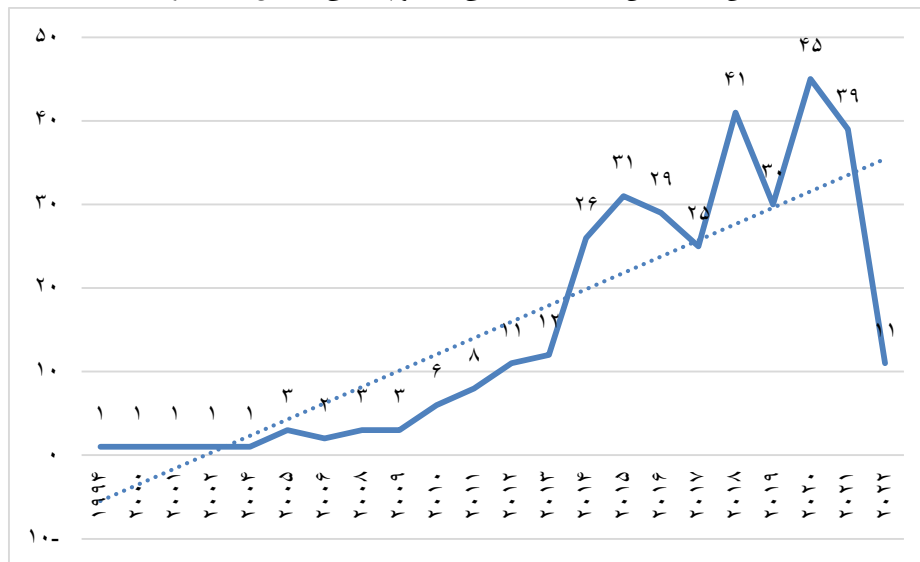
نتایج ارزیابی‌شده بدون محدودیت زبانی و زمانی و مربوط به کل رشته‌ها و حوزه‌های موضوعی مرتبط با علوم انسانی می‌شد که مجموعاً ۱۲۰۰ رکورد بود. ابتدا مقالات تکراری و غیرمرتبط (۸۶۸ رکورد) حذف گردید و در نهایت ۲۲۴ منبع به عنوان نمونه پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. به دلیل جامعیت در پاسخگویی به پرسش‌های پژوهش و بی‌نیاز کردن پژوهشگر از استفاده همزمان چند نرم‌افزار، برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار بیبلیومتریکس^۱ استفاده شد. پس از استانداردسازی، یکدست‌سازی و پاکسازی داده‌ها ۱۴۰۰ کلیدواژه یک کلمه‌ای، ۲۳۶۶ کلیدواژه دو کلمه‌ای و ۳۲۶۱ کلیدواژه سه کلمه‌ای استخراج شد. بر اساس بررسی و تحلیل صورت‌گرفته، کلیدواژه‌های دو کلمه‌ای که مفاهیم مرتبط‌تر و دقیق‌تری را نسبت به دو گونه دیگر داشت مبنای تحلیل و پاسخ به پرسش‌های پژوهش قرار گرفت. همچنین با توجه به فراوانی کلیدواژه‌ها، آستانه بسامد هر کدام حداقل ۶ بار در نظر گرفته شد و با حذف موارد کمتر از آن در نهایت ۲۲۴ کلیدواژه برای تحلیل باقی ماند. گفتنی است که از روش‌های مختلفی مانند آمار توصیفی (پرسش اول)، تحلیل هم‌واژگانی (پرسش دوم)، تحلیل شبکه (پرسش سوم)، تحلیل سری زمانی (پرسش چهارم) و خوشه‌بندی (پرسش پنجم) استفاده شده‌است.

یافته‌های پژوهش

پاسخ به پرسش اول پژوهش. فراوانی انتشار پژوهش‌های مرتبط با ارزیابی بروندادهای پژوهشی علوم انسانی چگونه است؟

در پاسخ به پرسش اول باید گفت با توجه به شکل ۱ می‌توان دریافت که انتشار پژوهش‌های مرتبط با ارزیابی بروندادهای

پژوهشی علوم انسانی از دهه‌های پیش آغاز شده‌است. از بین ۲۲۴ مقاله مورد بررسی، کمترین تعداد انتشار مقاله (۱ مورد) در سال‌های ۲۰۰۴ و ۲۰۰۲-۱۹۹۴ بوده و در فاصله سال‌های ۲۰۰۹-۲۰۰۵ روند انتشار ثابتی (۳ مورد) را پیموده‌است. همچنین بیشترین تعداد انتشار مقاله در سه سال ۲۰۱۸ و ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ به ترتیب با ۳۹ و ۴۵ و ۴۱ مقاله صورت گرفته‌است. به طور کلی روند انتشار مقالات حوزه پژوهش در محدوده زمانی مورد نظر به صورت صعودی و جهشی بوده که از ۱ مقاله در سال ۱۹۹۴ به ۴۵ مقاله در سال ۲۰۲۰ رسیده‌است. این یافته نشان‌دهنده رشد ارزیابی در علوم انسانی در سال‌های اخیر است.

شکل ۱. روند رشد پژوهش‌های مرتبط با ارزیابی بروندادهای پژوهشی علوم انسانی

پاسخ به پرسش دوم پژوهش. کلیدواژه‌های مرتبط با ارزیابی بروندادهای پژوهشی علوم انسانی بر اساس تحلیل هم‌واژگانی پژوهش‌های مرتبط کدام است؟

در پاسخ به پرسش دوم می‌توان بیان داشت با توجه به تحلیل صورت‌گرفته ۱۰ مورد از کلیدواژه‌های فراوانی بالا به شرح جدول ۱ است. چنان‌که مشخص است تأثیر پژوهش و به طور خاص تأثیر اجتماعی در اولویت بوده‌است. این نشان‌دهنده حرکت از معیارها و شاخص‌های صرفاً کمی و زودبازده به موارد کیفی و طولانی‌مدت است. ارزیابی تأثیر در عرصه‌های مختلف باعث کاربرد پژوهش‌ها در خارج از دانشگاه در میان عموم است.

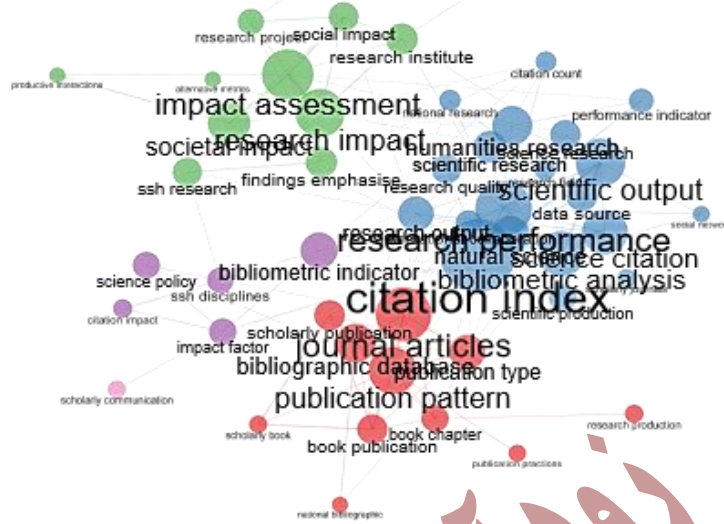
جدول ۱. کلیدواژه‌های مرتبط با ارزیابی بروندادهای پژوهشی علوم انسانی

فراوانی	کلیدواژه	تأثیر پژوهش
۴۶	research impact	تأثیر پژوهش
۴۶	impact assessment	سنجش اثر
۳۶	journal article	مقاله مجله
۳۰	social impact	تأثیر اجتماعی
۱۹	research project	پروژه پژوهشی
۱۷	productive interactions	تعاملات سازنده
۱۶	research institute	مؤسسه پژوهشی
۱۶	evaluation system	سیستم ارزیابی
۱۲	knowledge production	تولید دانش
۱۲	journal rating	رتبه‌بندی مجله

پاسخ به پرسش سوم پژوهش. در حوزه ارزیابی بروندادهای پژوهشی علوم انسانی، کدام کلیدواژه‌ها دارای بیشترین مرکزیت هستند؟

برای پاسخ به پرسش سوم، در شکل ۲ شبکه کلیدواژه‌های مرتبط با ارزیابی بروندادهای پژوهشی علوم انسانی ترسیم

شده است. این شبکه از مجموعه‌ای از گره‌ها و خطوط تشکیل شده؛ هر گره نشانگر یک کلیدواژه و اندازه گره‌ها نشان‌دهنده فراوانی هر کلیدواژه است، خطوط ارتباط بین دو کلیدواژه را نشان می‌دهد و ضخامت خطوط بیانگر میزان این ارتباط یا پیوند است. واژه‌هایی که ارتباط قوی‌تری دارند دارای خطوط نمایان‌تر و گره‌ها با ارتباط ضعیف دارای خطوط نازک‌تر و کم‌رنگ‌تر است.

شکل ۲. شبکه کلیدواژه‌های مرتبط با ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی

مرکزیت از شاخص‌های مهم در تحلیل شبکه‌هاست که برای شناسایی و تعیین مهم‌ترین کنشگران در شبکه استفاده می‌شود. مرکزیت نزدیکی^۱ موقعیت و فاصله واقعی هر کلیدواژه با کلیدواژه‌های دیگر در شبکه را می‌سنجد و نشان می‌دهد. هرچه مرکزیت بیشتر باشد تعامل کلیدواژه بیشتر و فاصله آن با کلیدواژه‌های دیگر کمتر است. با توجه به شبکه ترسیم‌شده، مرکزیت نزدیکی محاسبه شده و ۱۰ مورد اول آن به شرح جدول ۲ است. این‌ها مواردی هستند که در ارزیابی علوم انسانی -چه با روش کمی و چه کیفی- بسیار مهم هستند و کمترین فاصله را با مفاهیم دیگر دارند.

جدول ۲. کلیدواژه‌های دارای بیشترین مرکزیت نزدیکی در ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی

مرکزیت نزدیکی	کلیدواژه	
۰,۱۲۰۴۸۱۹۳	citation index	نمایه استنادی
۰,۱۲۰۴۸۱۹۳	research performance	عملکرد پژوهش
۰,۱۱۳۶۳۴۳۶	scientific output	برونداد علمی
۰,۱۰۵۲۶۳۱۶	publication pattern	الگوی انتشار
۰,۱۰۴۱۶۶۶۷	research impact	تأثیر پژوهش
۰,۱۰۴۱۶۶۶۷	research output	برونداد پژوهش
۰,۱۰۳۰۹۲۷۸	journal article	مقاله مجله
۰,۱۰۲۰۴۰۸۲	bibliometric analysis	تجزیه و تحلیل کتابسنجی
۰,۱۰۱۰۱۰۱	bibliometric indicator	شاخص کتابسنجی
۰,۰۰۹۸۰۳۹۲۲	science research	پژوهش علمی

مرکزیت بینابینی^۲ نشان‌دهنده تعداد دفعاتی است که یک کلیدواژه در در کوتاه‌ترین مسیر بین هر دو کلیدواژه دیگر در شبکه قرار می‌گیرد. کلیدواژه‌های دارای بیشترین مرکزیت بینابینی است که بین تعداد زیادی از گره‌ها قرار گیرد و راه‌های ارتباطی گره‌های دیگر، از آن بگذرد. ۱۰ کلیدواژه که مرکزیت بینابینی بیشتری دارند در جدول ۳ آمده است. این چند کلیدواژه نقشی مهم در ارتباط کلیدواژه‌های دیگر دارند تا حدی که اگر حذف شوند ممکن است جریان اطلاعات در شبکه متوقف شود. تعداد زیادی از کلیدواژه‌ها از نظر مرکزیت نزدیکی و بینابینی مشترک است و این تأکیدی بر اهمیت فزاینده آن‌ها در امر ارزیابی بروندهای

^۱ closeness centrality

^۲ betweenness centrality

پژوهشی علوم انسانی و البته تأکیدی بر صحت یافته‌هاست. در این میان، ضریب تأثیر از کلیدواژه‌گان کلیدی و شاخص در ارزیابی است.

جدول ۳. کلیدواژه‌های دارای بیشترین مرکزیت بینایی در ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی

کلیدواژه	مرکزیت بینایی
نمایه استنادی	۲۷۷,۹۳۴۸۹۶۷
عملکرد پژوهش	۲۲۰,۰۷۵۳۳۶۳
تأثیر پژوهش	۱۵۴,۰۵۲۰۰۵
برونداد علمی	۱۳۷,۱۲۹۸۵۷۹
الگوی انتشار	۱۱۸,۹۲۰۷۹۴۶
برونداد پژوهش	۷۷,۷۲۷۸۰۷۷
مقاله مجبه	۶۱,۳۱۹۷۷۹۱
ضریب تأثیر	۵۸,۸۹۵۶۱۰۷۴
مؤسسه پژوهشی	۵۷,۵۵۶۹۸۴۹
تجزیه و تحلیل کتابسجی	۵۶,۲۱۵۷۳۵۷۲
citation index	
research performance	
research impact	
scientific output	
publication pattern	
research output	
journal article	
impact factor	
research institute	
bibliometric analysis	

برای تعیین کلیدواژه‌های هسته از عنوان، کلیدواژه‌های نویسنده و چکیده مقالات به طور ترکیبی استفاده شد. پس از آماده‌سازی کلیدواژه‌ها، فهرست کلمات به همراه فهرست حذفیات و فهرست کلمات مترادف وارد نرم‌افزار شد. کلیدواژه‌های دارای بالاترین فراوانی کلیدواژه‌های هسته در شبکه محسوب می‌شوند که در جدول ۴ آمده‌است که نقش محوری در ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی دارند. همچنین در پیوند بین مفاهیم و تراکم شبکه نقش با اهمیتی دارند و به بیانی دیگر، وجود یا نبود این مفاهیم، درجه ارتباط بین مفاهیم دیگر را مشخص می‌کند. کلیدواژه‌های به‌دست‌آمده معنادار است؛ برای نمونه، هرچا سخن از ارزیابی است حتماً نمایه استنادی و موارد درج‌شده در مراتب پایین‌تر مطرح است.

جدول ۴. کلیدواژه‌های هسته مرتبط با ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی

کلیدواژه	فراوانی
نمایه استنادی	۵۷
سنجش اثر	۴۶
مقاله مجله	۲۵
انتشارات پژوهشی	۱۱
مقاله پژوهشی	۱۰
دانشگاه رتبه‌بندی‌شده	۷
اثر مثبت	۵
مسائل اخلاقی	۴
شاخص‌منا	۳
بهبه‌سازی سیستم	۲
citation index	
impact assessment	
journal article	
research publications	
research article	
university ranked	
positive effect	
ethical issues	
indicators based	
system optimization	

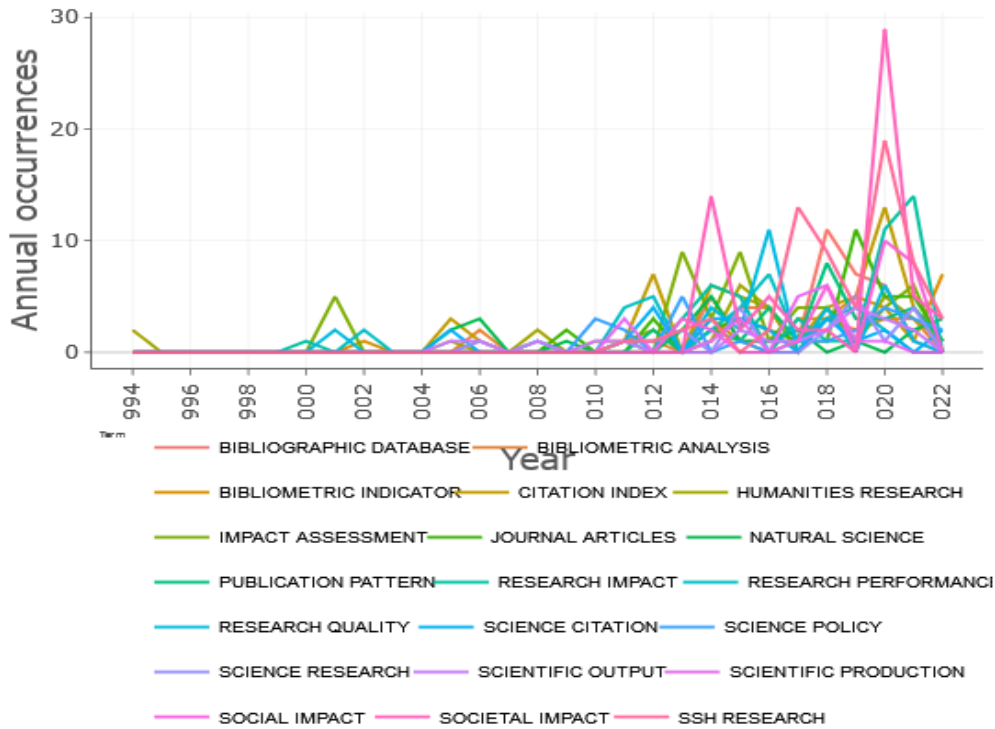
پاسخ به پرسش چهارم پژوهش. سیر تحول مفاهیم مرتبط با ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی چگونه است؟

برای پاسخ به پرسش چهارم، به تغییر یا ثبات مفاهیم در طول زمان توجه شده‌است. تعدادی از مفاهیم در تمام سال‌های مورد مطالعه (۲۰۲۲-۱۹۹۴) وجود دارند در حالی که برخی مفاهیم پس از چند سال ناپدید شده‌اند و یا مفاهیم جدیدی هستند که به طور مستقل یا ترکیبی از مفاهیم قبل در تعامل با تحولات در سال‌های بعدی ظهور کرده‌اند. با توجه به تحلیل مفاهیم یافت‌شده مرتبط با ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی می‌توان گفت که این حوزه از مباحث سنتی و کمی شامل کتابسجی (نظام‌های سنتی شمارش استناد) و وبومتریک^۱ (اندازه‌گیری رتبه صفحات وب یا تأثیر آن با تحلیل پیوندهای بین صفحات در وب) فاصله گرفته و بیشتر به سمت شاخص‌های آلت‌متریکس^۲ برگرفته از وب اجتماعی (تأثیر پژوهش، تأثیر اجتماعی و کیفیت پژوهش) در حال

^۱. webometric

^۲. altmetrics

حرکت است. شکل ۳ می‌تواند در درک وضعیت مفاهیم موجود، مفید و در هدایت سیاست‌های علمی در این زمینه کمک‌کننده باشد.

شکل ۳. سیر تحول مفاهیم مرتبط با ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی

در جدول ۵ جزئیات مهم‌ترین مفاهیم بر اساس سال انتشار آورده شده است. نمایه استنادی به دلیل کاربرد جدی در آیین‌نامه‌های جذب و ارتقا و نیز رتبه‌بندی مجلات، افراد و مؤسسات از سال ۲۰۰۵ برای علوم انسانی رونق گرفته است. شاخص‌های کتابسنجی از سال‌ها قبل (۲۰۰۲) استفاده شده اما تأثیر پژوهش جدیدتر است و از سال ۲۰۱۳ به پژوهش‌های این حوزه راه یافته است. از بین این موارد، تأثیر اجتماعی و کیفیت پژوهش اعداد چشم‌گیری دارد که نشان از رفتن از کمیت به کیفیت است.

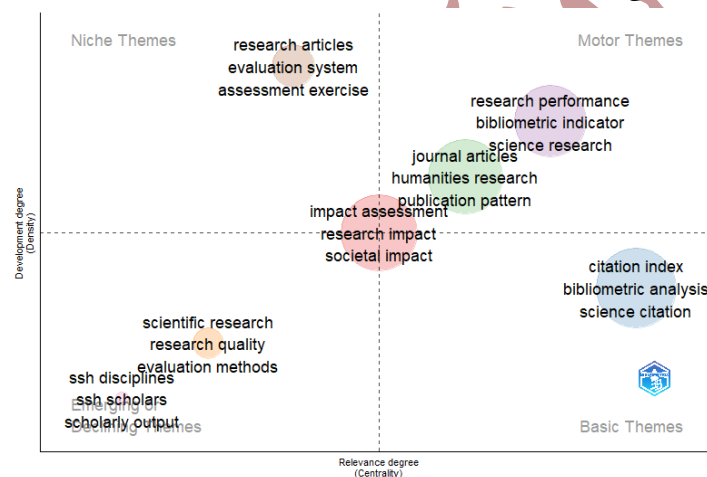
جدول ۵. رویه مفاهیم مرتبط با ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی

علم بومی	خطمی علمی	استناد علمی	تحلیل کتابسنجی	الگوی انتشار	شاخص کتابسنجی	تأثیر اجتماعی	کیفیت پژوهش	عملکرد پژوهش	پایگاه کتابشناختی	مقاله مجله	تأثیر پژوهش	سنجش تأثیر	نمایه استنادی	
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۹۹۴
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۹۹۵
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۹۹۶
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۹۹۷
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۹۹۸
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۹۹۹
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۰۰۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۲۰۰۱
۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۲۰۰۲
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۰۰۳
۰	۰	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۰۰۴
۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵	۳	۲۰۰۵
۳	۰	۰	۲	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۲۰۰۶
۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۰۰۷

جدول ۶. نمای کلی خوشه‌های مرتبط با حوزه ارزیابی بروندهای پژوهشی در مقالات مورد بررسی

فرکانس	رتبه تراکم	رتبه مرکزیت	تراکم	مرکزیت	برچسب خوشه
۳۵۴	۵	۴	39.36088895	8.83525323	سنجش اثر impact assessment
۳۷۷	۴	۲	39.45236429	11.1289455	نمایه استنادی citation index
۲۹۵	۳	۳	41.0580394	9.427671991	مقاله مجله journal article
۳۲۱	۲	۱	43.48118078	11.8914597	عملکرد پژوهش research performance
۱۴۶	۱	۵	49.19101567	5.329508764	مقاله پژوهشی research article

در شکل ۵ نقشه موضوعی مفاهیم اصلی ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی هر خوشه ترسیم شده است. محور افقی نماینده تراکم و محور عمودی نماینده مرکزیت است. در ربع بالا سمت راست مفاهیم محرک در مبحث ارزیابی آمده است، مفاهیمی که به خوبی توسعه یافته و برای ساختار ارزیابی مهم هستند که شامل عملکرد پژوهش، شاخص کتابسنجی، مقاله مجله و الگوی انتشار است. در ربع بالا سمت چپ مفاهیم بسیار تخصصی و پایه شامل مقاله پژوهشی و نظام ارزیابی است. ربع پایین سمت چپ شامل مفاهیم نوظهوری چون کیفیت پژوهش است. ربع پایین سمت راست مفاهیم بسیار توسعه یافته و منزوی شده مانند نمایه استنادی و تحلیل کتابسنجی را شامل می‌شود. مرکز نمودار مفاهیم مشترک این چهار ربع را نشان می‌دهد که شامل سنجش تأثیر، تأثیر پژوهش و تأثیر اجتماعی است.

شکل ۵. نقشه موضوعی مفاهیم ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی

بحث و نتیجه‌گیری

تولیدات علمی در حوزه ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی در دو پایگاه استنادی وب‌آوساینس و اسکوپوس دارای روند رو به رشد و صعودی بوده به نحوی که تعداد مقالات این حوزه از سال ۲۰۱۵ به بعد به رشد چندین برابری خود نسبت به ده سال گذشته رسیده است. مقالات علمی منتشرشده توسط پژوهشگران حوزه علوم انسانی در سال‌های ۱۹۹۴ تا ۲۰۰۰ اندک‌شمار بوده که همسو با نتایج پژوهش عصاره و باجی (۱۳۸۸) و عباسی و همکاران (۱۳۹۲) است. در سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۸ تعداد انتشار مقالات نسبت به سال‌های گذشته رشد اندکی داشته که نتایج این بخش همسو با نتایج پژوهش فدائی و حسن زاده کمند (۱۳۸۹) و توکلی زاده راوری و همکاران (۱۳۹۵) است. در دوره سوم یعنی از ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۵ درصد رشد مقالات افزایش زیادی یافته که همسو با نتایج پژوهش لیو و همکاران (Liu et al., 2015) است. در دوره ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۲ نیز انتشار مقالات حوزه ارزیابی علوم انسانی افزایش قابل توجهی یافته است که با نتایج پژوهش حمدی پور و همکاران (۱۳۹۹) و دوگان و تشکین (Doğan & Taşkın, 2020) همسویی دارد.

به منظور احصای مفاهیم مرتبط با ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی به استخراج و پالایش عنوان، کلیدواژه‌های نویسنده و چکیده مقالات پرداخته شد و ۲۲۴ کلیدواژه شناسایی گردید. با مقایسه مفاهیم موجود در هر سال می‌توان دریافت روش

ارزیابی به کاررفته در سال‌های آغازین بیشتر کمی بوده و از روش‌های ارزیابی علوم دیگر بهره‌گیری شده‌است اما در سال‌های اخیر تغییر رویکرد ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی از روش کمی به سمت ترکیبی از روش‌های کمی و کیفی داشته‌ایم. از این رو بکارگیری طیف وسیعی از رویکردهای کمی و کیفی در ارزیابی هرچه مناسب‌تر بروندهای علوم انسانی حائز اهمیت است تا تنوع اثرات، کاربردها و اهداف پژوهش‌های این علوم بهتر نمایان گردد. ظهور کلیدواژه‌هایی همچون تأثیر پژوهش، سنجش اثر و تأثیر اجتماعی نشان می‌دهد در سال‌های اخیر توجه متخصصان نسبت به رسالت اجتماعی علوم انسانی افزایش یافته‌است و به نظر می‌رسد علت آن ریشه داشتن مشکلات اجتماعی در بحث توسعه، فرهنگ، سبک زندگی و دیگر مسائل مربوط به علوم انسانی است. بر اساس نتایج، جهت ارزیابی هرچه صحیح‌تر بروندهای پژوهشی علوم انسانی باید طیف وسیعی از معیارهای کیفی را در ارزیابی این حوزه در نظر گرفت. هرچند روش‌های کمی (کتابسنجی و علم‌سنجی) به عنوان یک ابزار در ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی استفاده می‌شود، اما همان‌طور که قنادی نژاد و همکاران (۱۳۹۹) نیز بیان می‌دارند پژوهشگران حوزه علوم انسانی رویکرد کیفی (عملکرد تحقیق، شاخص استاد و تأثیر تحقیق) را برای ارزیابی تولیدات علمی خود ترجیح می‌دهند تا تنوع اثر، کاربردها و اهداف پژوهش‌های این علوم مشخص شود.

در پژوهش حاضر ۵ خوشه سنجش اثر، نمایه استنادی، مقاله مجله، عملکرد پژوهش و مقاله پژوهشی مشخص شد. مفاهیم خوشه سنجش اثر اغلب کیفی بوده و نشان‌دهنده سهم و نقش مهم بروندهای پژوهشی علوم انسانی در اجتماع و توسعه جوامع است. مفاهیم خوشه نمایه استنادی نیز کمی بوده و تاکنون برای سنجش و ارزیابی اثربخشی پژوهش مورد توجه بوده و هستند. مفاهیم خوشه مقاله مجله مربوط به الگوهای انتشاراتی حوزه علوم انسانی است، وجود مفهوم مقاله مجله در پاسخ همه پرسش‌ها بیانگر آن است که مجلات علمی مهم‌ترین ابزار برای انتشار یافته‌های علمی هستند. مفاهیم خوشه عملکرد پژوهش مربوط به سیاست‌ها و مسائل انتشار مقالات حوزه علوم انسانی است. مفاهیم خوشه مقالات پژوهشی مربوط به انتشار و تولید دانش در مجلات است.

تحلیل یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد حدود ۷۰ درصد از مفاهیم هسته و مهم ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی در دوره زمانی ۲۰۲۲-۲۰۱۶ و ۳۰ درصد از مفاهیم هسته در دوره زمانی ۲۰۱۵-۱۹۹۴ هستند. این تفاوت بیانگر این است که در دوره اخیر علی‌رغم اینکه هنوز مفاهیم دوره اولیه برای پژوهشگران مهم است اما مفاهیم جدید دیگری از جمله تأثیر پژوهش، تأثیر اجتماعی، و سنجش تأثیر جلب توجه بیشتری نموده‌است. نکته قابل تأمل اینکه هرچند موضوع تأثیر پژوهش اهمیت یافته اما نباید فراموش کرد که این تأثیر ابعاد مختلف علمی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی دارد و لازم است برای رسیدن به هرکدام بروندهای متعددی به کار گرفته شود؛ بروندهایی از جنس قالب‌ها و حتی فعالیت‌های مختلفی که هر یک زیرمجموعه‌های خود را دارد (ابراهیمی درچه و همکاران، ب ۱۴۰۲). ارزیابی هر برونداد معیار و شاخص خود را می‌طلبد که اگر رعایت شود آن وقت است که تأثیر محقق خواهد شد. شناسایی مفاهیم در این پژوهش کمک می‌کند نوع ارزیابی لازم در علوم انسانی با توجه به ویژگی‌های متفاوت آن با علوم دیگر مشخص شود تا ذینفعان ارزیابی بتوانند موفق‌تر عمل نمایند. به طور خلاصه می‌توان گفت ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی در حال تغییر و تحول بوده و خواهد بود و لازم است ذینفعان آن به روزرسانی دانش و عمل خود مبادرت ورزند.

پیشنهاد‌های اجرایی پژوهش

۱. افزایش پژوهش‌های مربوط به "الگوی انتشار" در علوم انسانی مؤید توجه بیش از پیش به تفاوت این حوزه و بروندهای آن با علوم دیگر است. هرچند برونداد اصلی در میان پژوهشگران مقاله مجله است اما بر اساس یافته‌ها جا دارد به "انتشارات پژوهشی" و انواع بروندهای دیگر متناسب با علوم انسانی نیز توجه شود. بنابراین پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران با توجه به نتایج، رویکردی تازه در تصمیم‌گیری و وضع سیاست‌های ارزیابی بروندهای علمی علوم انسانی و رشته‌های آن به کار گیرند؛
۲. تفکیک آیین‌نامه ارتقای پژوهشگران در علوم انسانی (و رشته‌ها و گرایش‌های آن) از علوم دیگر با توجه به مفاهیم مرتبط در ارزیابی بروندهای پژوهشی هرکدام ضروری است. پیشنهاد می‌شود در ارزیابی بروندها تنها به نمایه‌های استنادی بسنده نگردد و به دلیل ورود دانشگاه‌ها به نسل جدید، عملکرد پژوهش‌ها و تأثیر آن‌ها به‌ویژه تأثیر اجتماعی مورد بررسی قرار گیرد تا پژوهشگران به سمت پژوهش‌های کاربردی، مسئله‌محور و تقاضامحور تشویق شوند؛

۳. برگزاری دوره‌های آشنایی اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی با معیارها و شاخص‌های جدید ارزیابی.

پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

۱. بررسی مقالات منتشرشده در پایگاه‌های داخلی در ارتباط با مفاهیم ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی؛
۲. مقایسه رشته‌های مختلف علوم انسانی از نظر کاربرد مفاهیم ارزیابی بروندهای پژوهشی؛
۳. شناسایی فناوری‌های نوظهور و هسته در امر ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی؛
۴. پیش‌بینی سیر تحول آینده مفاهیم ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی.

تقدیر و تشکر

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در دانشگاه اصفهان است.

فهرست منابع

ابراهیمی درچه، ا.، منصوری، ع.، پشوتنی زاده، م.، میرباقری فرد، ع. ا.، و شعبانی، ا. (الف ۱۴۰۲). آسیب‌ها و راهکارهای ارزیابی بروندهای پژوهشی علوم انسانی: مطالعه موردی رشته‌های زبان و ادبیات. *پژوهش نامه علم سنجی*، ۹(۲)، ۷۶-۹۶.

<https://doi.org/10.22070/RSCI.2022.16133.1583>

ابراهیمی درچه، ا.، منصوری، ع.، پشوتنی زاده، م.، میرباقری فرد، ع. ا.، و شعبانی، ا. (ب ۱۴۰۲). سیاست‌ها و معیارهای ارزیابی بروندهای علمی علوم انسانی از دیدگاه متخصصان: مطالعه موردی رشته‌های زبان و ادبیات. *پژوهش و مدیریت اطلاعات*،

۳۹(۱)، ۶۳-۱۰۰. https://jipm.irandoc.ac.ir/article_705519.html

بازرگان، ع. و فراستخواه، م. (۱۳۹۶). *نظارت و ارزشیابی در آموزش عالی*. سمت.

توکلی زاده راوری، م.، حاضری، ا.، نجفی، ر.، و سهیلی، ف. (۱۳۹۵). تجلیی بر یک دهه تولید علم پژوهشگران ایرانی در سطح

ملی. *پژوهش نامه علم سنجی*، ۲(۴)، ۱-۱۴. <https://doi.org/10.22070/RSCI.2016.488>

جعفری، ف. و فهیم نیا، ف. (۱۳۸۹). بررسی ویژگی‌های مجلات هسته لاتین در تولیدات علمی اعضای هیئت علمی دانشکده های علوم انسانی دانشگاه تهران از لحاظ حضور در "آی. اس. آی" و ضریب تأثیر طی سال های ۱۹۹۰-۲۰۰۹. *پژوهش و مدیریت اطلاعات*،

۲۶(۱)، ۶۹-۸۷. https://jipm.irandoc.ac.ir/article_699040.html

جعفری، ف. و گل تاجی، م. (۱۳۹۱). مطالعه وضعیت تولیدات علمی اعضای هیئت علمی دانشکده های علوم انسانی و هنر و علوم اجتماعی دانشگاه های دولتی کشور طی سال های ۲۰۰۰-۲۰۰۸. *پژوهشنامه پژوهش و مدیریت اطلاعات*، ۲۷(۳)، ۵۶۱-۵۷۵

https://jipm.irandoc.ac.ir/article_699156.html

جمالی مهموئی، ح. (۱۳۹۰). ارزیابی پژوهش: رویکردها، شیوه‌ها و چالش‌ها. *رهیافت*، ۲۱(۴۹)، ۳۹-۵۲.

https://rahyaft.nrsp.ac.ir/article_13512.html

حریری، ن. و تیموری خانی، ا. (۱۳۹۳). مقایسه استنادهای سنتی و تحت وب به مقالات مجلات دسترسی آزاد در حوزه علوم انسانی. *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۲۵(۱)، ۱۲۴-۱۳۹.

http://46.209.25.211/article_39.html

حسن زاده، م.، اسبک تبار، م.، سهراب زاده، س. و محمدی ضرور، م. (۱۳۹۸). رابطه بین هم‌نویسندگی و کیفیت مقالات: رهیافتی از مقالات منتشرشده در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی از سال ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۴. *پژوهش نامه علم سنجی*،

۵(۱۰)، ۱۷۷-۱۹۸. <https://doi.org/10.22070/RSCI.2017.565>

حمیدی پور، ا.، زوارقی، ر. و ثبات حق، ا. (۱۳۹۹). تحلیل الگوهای انتشاراتی حوزه‌های علوم انسانی و اجتماعی ۵۰ کشور پیشرو در مقایسه با کل تولیدات علمی آنها در وبگاه علوم. *پژوهش نامه علم سنجی*، ۸(۱۵)، ۹۷-۱۲۲.

<https://doi.org/10.22070/RSCI.2020.5750.1422>

خسروی، م.، و پورنقی، ر. (۱۳۹۸). ابعاد اثرگذاری پژوهش: مطالعه مرور سیستماتیک. *پژوهش نامه علم سنجی*، ۵(۱)، ۲۰۳-۲۲۴.

<https://doi.org/10.22070/RSCI.2018.695>

داورپناه، م (۱۳۸۶). چالش های علم سنجی در حوزه علوم انسانی. *مطالعات تربیتی و روان شناسی*، ۸(۲)، ۱۲۵-۱۴۶.
دیانی، م.، و شیردل، ش. (۱۳۸۶). بررسی و مقایسه چکیده فارسی مقاله های مجله های علمی پژوهشی حوزه علوم انسانی با "استاندارد ایزو ۲۱۴". *کتابداری و اطلاع رسانی*، ۱۰(۲)، ۳۷-۵۲. https://lis.aqr-libjournal.ir/article_43932.html

رشاد، ع. ا. (۱۳۹۵). *منطق طبقه بندی علوم. ذهن*، ۱۷(۱)، ۵-۲۸. https://zehn.iict.ac.ir/article_22965.html
رضایی، ع. (۱۳۸۹). *بررسی شاخص های ارزیابی عملکرد گروه ها و دانشکده های علوم انسانی به منظور تدوین یک مدل ساختاری [رساله دکتری منتشر نشده]*. دانشگاه علامه طباطبایی. مشاهده شده در:

<https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/2e1851e31167a33f28f6ee941086d8c9>
رفاهی کمساری، ع.، اصنافی، ا. ر.، و حاجی زین العابدینی، م. (۱۳۹۹). معیارهای ارزیابی و رتبه بندی محتوایی کتاب های تخصصی در حوزه علوم انسانی از نظر متخصصان. *کتابداری و اطلاع رسانی*، ۲۵(۳)، ۱۴۵-۱۶۵. <https://doi.org/10.30481/LIS.2020.199112.1617>

زندى روان، ن.، داورپناه، م.، و فتاحی، ر. (۱۳۹۶). نقشه تولید علم ایران بر اساس مقاله های نمایه شده در SCI-E. *پژوهش نامه کتابداری و اطلاع رسانی*، ۷(۱)، ۵-۲۶. https://infosci.um.ac.ir/article_31890.html
ساکى، ر. (۱۳۸۵). تفکر نظام گرا؛ پیش نیاز توسعه پژوهش در حوزه علوم انسانی. *کنگره ملی علوم انسانی. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی*. <https://civilica.com/doc/100697>

طایفه باقر، د.، ابادری، ز.، مرادی، ش.، و باب الحواتجی، ف. (۱۴۰۱). مدل ارزیابی اثربخشی پژوهش های علوم انسانی در ایران. *پژوهش نامه علم سنجی*، ۸(۱۵)، ۱-۳۴. <https://doi.org/10.22070/RSCI.2020.13384.1450>
عباسی، ف.، اصلانی نیا، و.، و بیگلو، م. (۱۳۹۳). بررسی وضعیت تولیدات علمی حوزه روانشناسی اجتماعی در پایگاه اطلاعاتی وب آو ساینس و ترسیم نقشه تاریخ نگاشتی آن (۱۹۹۰-۲۰۰۹). *دانش شناسی (علوم کتابداری و اطلاع رسانی و فناوری اطلاعات)*، ۷(۲۴)، ۹۹-۱۱۲. https://qje.ntb.iau.ir/article_517024.html

عصاره، ف.، و باجی، ف. (۱۳۸۸). تولیدات علمی تاثیر گذار نویسندگان علوم اجتماعی ایران در پایگاه وب آو ساینس در سال های ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۶. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*، ۳(۲)، ۶۵-۷۶. https://slis.scu.ac.ir/issue_1203_1209.html

فدایی، غ.، و حسن زاده کمنده، ه. (۱۳۸۹). بررسی تولیدات علمی اعضای هیات علمی حوزه علوم انسانی دانشگاه تبریز طی سال های ۱۳۸۱-۱۳۸۶. *تحقیقات اطلاع رسانی و کتابخانه های عمومی*، ۱۶(۶)، ۱۵۷-۱۶۹. <https://doi.org/20.1001.1.26455730.1389.16.2.8.9>

فراستخواه، م. (۱۴۰۰). زیر پوست علوم انسانی: دوئل کنشگران و ساختارها. *توسعه علوم انسانی*، ۲(۴)، ۵-۱۸.
قاضی نوری، س.، و فرازکیش، م. (۱۳۹۷). الگوی ارزیابی ملی علم، فناوری و نوآوری بر اساس شاخص های کارایی، اثربخشی و سودمندی. *مطالعات راهبردی سیاست گذاری عمومی*، ۸(۲۷)، ۲۰۵-۲۲۹.

https://sspp.iranjournals.ir/article_30761.html
قنادی نژاد، ف.، و حیدری، غ. (۱۳۹۹). روش ها و شاخص های ارزیابی تولیدات علمی در علوم انسانی و اجتماعی: مرور نظام مند. *پژوهش نامه علم سنجی*، ۶(۱۲)، ۲۰۳-۲۳۰.

<https://doi.org/10.22070/RSCI.2020.4998.1341>
مرادی، ش.، و جنوی، ا. (۱۳۹۶). ارتباطات علمی چهره های ماندگار ایران در علوم انسانی، فنی و مهندسی: بررسی دو پدیده استناد دیرهنگام و زودهنگام. *رهیافت*، ۲۷(۶۸)، ۱۳-۲۴. https://rahyaft.nrisp.ac.ir/article_13633.html
میرزایی، ا.، غائبی، ا.، و کامران، م. (۱۳۹۲). معیارهای ارزیابی نشریات علمی در سطح ملی و بین المللی: دیدگاه سردبیران و دست

- اندرکاران نشریات علمی فارسی در حوزه علوم انسانی. *مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۲۴(۲)، ۱۳۸-۱۵۸.
http://46.209.25.211/article_75.html
- نوروزی چاکلی، ع. (۱۳۹۰). *آشنایی با علم‌سنجی (مبانی، مفاهیم، روابط و ریشه‌ها)*. سمت؛ دانشگاه شاهد.
- نوروزی چاکلی، ع.، قضاوی، ر.، و طاهری، ب. (۱۳۹۴). ارزش‌گذاری ارزیابی پژوهش در حوزه‌های مختلف علوم در ایران. *سیاست علم و فناوری*، ۸(۴)، ۳۱-۴۰. <https://doi.org/20.1001.1.20080840.1394.8.4.4.5>
- وحدت زاد، م.، زارع بنادکوک، م.، اولیاء، م.، و لطفی، م. (۱۳۹۶). تحلیلی بر رتبه‌بندی دانشگاه‌های ایران با استفاده از شاخص‌های علم‌سنجی. *پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات*، ۳۳(۱)، ۱۱۷-۱۶۰.
https://jipm.irandoc.ac.ir/article_699432.html?lang=fa
- Abasi, F., Aslaninia, V., & Biglu, M. H. (2014). A study of scientific production in the field of social psychology in Web of Science (1990-2009): Mapping the historical Structure. *Journal of Knowledge Studies*, 7(24), 99-112. https://qje.ntb.iau.ir/article_517024.html?lang=en [In Persian].
- Abramo, G., & D'Angelo, C. A. (2015). Ranking research institutions by the number of highly-cited articles per scientist. *Journal of Informetrics*, 9(4), 915-923. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2015.09.001>
- Archambault, É., Vignola-Gagné, É., Côté, G., Larivière, V., & Gingras, Y. (2006). Benchmarking scientific output in the social sciences and humanities: The limits of existing databases. *Scientometrics*, 68(3), 329-342. <https://doi.org/10.1007/s11192-006-0115-z>
- Bazargan, A., & Farasatkah, M. (2017). *Monitoring and evaluation in higher education*. SAMT; Shahed University. [In Persian].
- Benneworth, P. (2015). Tracing how arts and humanities research translates, circulates, and consolidates in society. How have scholars been reacting to diverse impact and public value agendas? *Arts humanities in higher education*, 14(1), 45-60. <https://doi.org/10.1177/1474022214533>
- Bornmann, L. (2013). What is societal impact of research and how can it be assessed? A literature survey. *Journal of the American Society for information science technology*, 64(2), 217-233. <https://doi.org/10.1002/asi.22803>
- Borovik, M., & Shemberko, L. (2016). The challenges of information retrieval in social sciences and humanities and ways to overcome information barriers *Scientific Technical Information Processing*, 43, 99-105. <https://doi.org/10.3103/S0147688216020039>
- Chinchilla-Rodríguez, Z., Miguel, S., & de Moya-Anegón, F. (2015). What factors affect the visibility of Argentinean publications in humanities and social sciences in Scopus? Some evidence beyond the geographic realm of research. *Scientometrics*, 102, 789-810. <https://doi.org/10.1007/s11192-014-1414-4>
- Cicero, T., & Malgarini, M. (2020). On the use of journal classification in social sciences and humanities: evidence from an Italian database. *Scientometrics*, 125(2), 1689-1708. <https://doi.org/10.1007/s11192-020-03581-8>
- Coryn, C. L. S. (2007). *Evaluation of researchers and their research: Toward making the implicit explicit*. Western Michigan University.
- Davarpanah, M. R. (2007). Scientometric Challenges in Humanities and Social Sciences. *Studies in Education and Psychology*, 8(2), 125-146. [In Persian].

- Dayyani, M. H., & Shirdel, S. (2007). Reviewing and comparing Persian abstracts of scientific research journals in the field of humanities with "ISO 214 standard". *Library and Information Sciences*, 10(2), 37-52. https://lis.aqr-libjournal.ir/article_43932.html [In Persian].
- Diaz-Faes, A. A., Bordons, M., & Van Leeuwen, T. N. (2016). Integrating metrics to measure research performance in social sciences and humanities: The case of the Spanish CSIC. *Research Evaluation*, 25(4), 451-460. <https://doi.org/10.1093/reseval/rvw018>
- Docampo, D. (2011). On using the Shanghai ranking to assess the research performance of university systems. *Scientometrics*, 86(1), 77-92. <https://doi.org/10.1007/s11192-010-0280-y>
- Doğan, G., & Taşkın, Z. (2020). Humanities: The Outlier of Research Assessments. *Information*, 11(11), 540. <https://doi.org/10.3390/info11110540>
- D'Souza, R., & creativity. (2021). What characterises creativity in narrative writing, and how do we assess it? Research findings from a systematic literature search. *Thinking skills*, 42, 100949. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2021.100949>
- Ebrahimi Dorcheh, E., Mansouri, A., Pashootanizadeh, M., MirbagheriFard, A. A., & Shabani, A. (2024). Harms and Strategies for Evaluating Humanities Research Outputs: A Case Study of Language and Literature. *Scientometrics Research Journal*, 9(2), 76-96. <https://doi.org/10.22070/RSCI.2022.16133.1583> [In Persian].
- Ebrahimi Dorcheh, E., Mansouri, A., Pashootanizadeh, M., Mirbagheri fard, A. A., & Shabani, A. (2023). Evaluation policies and criteria of humanities scientific outputs from experts' point of view: a case study of language and literature fields. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 39(1), 63-100. https://jipm.irandoc.ac.ir/article_705519.html?lang=en [In Persian].
- Fadaie, G., & Hassanzadeh Kamand, H. (2010). Evaluation of Scientific Publications of Faculty Members of Human Sciences Department in Tabriz University during 2002-2007. *Research on Information Science and Public Libraries*, 16(6), 157-169. <https://doi.org/20.1001.1.26455730.1389.16.2.8.9> [In Persian].
- Farasatkah, M. (2021). Under the Skin of Iranian Humanities Duel of Actors and Structures. *Journal of Human Sciences Development*, 2(4), 5-18. [In Persian].
- Ferrara, A., & Bonaccorsi, A. (2016). How robust is journal rating in Humanities and Social Sciences? Evidence from a large-scale, multi-method exercise. *Research Evaluation*, 25(3), 279-291. <https://doi.org/10.1093/reseval/rvv048>
- Ghanadinezhad, F., & Heidari, G. (2020). Methods and Indicators for the Evaluation of Scientific Production in the Humanities and Social Sciences: A Systematic Review. *Scientometrics Research Journal*, 6(12), 203-230. https://rsci.shahed.ac.ir/article_1127.html [In Persian].
- Ghazinoory, S., & Farazkish, M. (2018). A modal for STI national evaluation based efficiency, effectiveness and Utility index. *Strategic Studies of public policy*, 8(27), 205-229. https://sspp.iranjournals.ir/article_30761.html?lang=en [In Persian].
- Giménez-Toledo, E., Mañana-Rodríguez, J., & Sivertsen, G. (2017). Scholarly book publishing: Its information sources for evaluation in the social sciences and humanities. *Research Evaluation*, 26(2), 91-101. <https://doi.org/10.1093/reseval/rvx007>

- Glänzel, W., Thijs, B., & Chi, P.-S. (2016). The challenges to expand bibliometric studies from periodical literature to monographic literature with a new data source: The book citation index. *Scientometrics*, 109, 2165-2179. <https://doi.org/10.1007/s11192-016-2046-7>
- Gumpenberger, C., Sorz, J., Wieland, M., & Gorraiz, J. (2016). Humanities and social sciences in the bibliometric spotlight—Research output analysis at the University of Vienna and considerations for increasing visibility. *Research Evaluation*, 25(3), 271-278. <https://doi.org/10.1093/reseval/rvw013>
- Haddow, G., & Hammarfelt, B. (2019). Quality, impact, and quantification: Indicators and metrics use by social scientists. *Journal of the Association for Information Science Technology*, 70(1), 16-26. <https://doi.org/10.1002/asi.24097>
- Hamdipour, A., Zavaraqi, R., & Sabatehagh, A. (2022). Publication Patterns Analysis of the Humanities and Social Sciences in The Top 50 Countries in Comparison with the Total Publications of These Countries on the Web of Science Database. *Scientometrics Research Journal*, 8(15), 97-122. <https://doi.org/10.22070/RSCI.2020.5750.1422> [In Persian].
- Hariri, N., & Teimourkhani, A. (2014). Traditional and Web Citations in Humanities Open Access Journals: A Comparison. *Librarianship and Information Organization Studies*, 25(1), 124-139. http://46.209.25.211/article_39.html [In Persian].
- Hassanzadeh, M., Esbaktabar, M., Sohrabzadeh, S., & Mohammadi Zeron, N. (2019). Impact of Co-authorship on the Quality of Papers: An Approach to Papers Published in the Field of Knowledge and Information Science from 2008 to 2015. *Scientometrics Research Journal*, 5(10), 177-198. <https://doi.org/10.22070/rsci.2017.565> [In Persian].
- Hilário, C. M., & Grácio, M. C. C. (2017). Scientific collaboration in Brazilian researches: a comparative study in the information science, mathematics and dentistry fields. *Scientometrics*, 113(2), 929-950. <https://doi.org/10.1007/s11192-017-2498-4>
- Hug, S. E., Ochsner, M., & Daniel, H.-D. (2013). Criteria for assessing research quality in the humanities: a Delphi study among scholars of English literature, German literature and art history. *Research Evaluation*, 22(5), 369-383. <https://doi.org/10.1093/reseval/rvt008>
- Jafari, F., & Fahimnia, F. (2010). A Survey on Characteristics of Core Latin Journals in Scientific Output of Faculty Members of Tehran University in Accordance to ISI Citations and JCR Impact Factor During 1990-2009. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 26(1), 69-87. https://jipm.irandoc.ac.ir/article_699040.html?lang=en [In Persian].
- Jafari, F., & Goltaji, M. (2012). The Study of Scientific Outputs Status of Faculty Members of Humanities, Art and Social Sciences Faculties of State Universities of Iran during 2000-2008. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 27(3), 561-575. https://jipm.irandoc.ac.ir/article_699156.html?lang=en [In Persian].
- Jamali Mahmuee, H. (2011). *Research Evaluation: Approaches, Techniques and Challenges*. *Rahyaft*, 21(49), 39-52. https://rahyaft.nrisp.ac.ir/article_13512.html [In Persian].
- Janinovic, J., Pekovic, S., Vuckovic, D., Popovic, S., Djokovic, R., & Pejić Bach, M. (2020). Innovative strategies for creating and assessing research quality and societal

- impact in social sciences and humanities. *Interdisciplinary Description of Complex Systems: INDECS*, 18(4), 449-458. <https://hrcak.srce.hr/255404>
- Karakaya, E., & Nuur, C. (2018). Social sciences and the mining sector: Some insights into recent research trends. *Resources Policy*, 58, 257-267. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2018.05.014>
- Khosravi, M., & Pournaghi, R. (2019). Dimensions of Research Impact: A Systematic Review. *Scientometrics Research Journal*, 5(1), 203-224. <https://rsci.shahed.ac.ir/article/695.html> [In Persian].
- Krull, W., & Tepperwien, A. (2016). The four 'I's: Quality indicators for the humanities. In *Research Assessment in the Humanities* (pp. 165-179). Springer, Cham. <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/22952/1007208.pdf?sequence=1#page=171>
- Ku, M.-C. (2019). A comparative analysis of English abstracts and summaries of Chinese research articles in three library and information science journals indexed by the Taiwan Social Science Citation Index. *Journal of Library and information studies*, 17(1), 37-81. [https://doi.org/10.6182/jlis.201906.17\(1\).037](https://doi.org/10.6182/jlis.201906.17(1).037)
- Kulczycki, E., & Rozkosz, E. A. (2017). Does an expert-based evaluation allow us to go beyond the Impact Factor? Experiences from building a ranking of national journals in Poland. *Scientometrics*, 111(1), 417-442. <https://doi.org/10.1007/s11192-017-2261-x>
- Leydesdorff, L., & Rafols, I. (2009). A global map of science based on the ISI subject categories. *Journal of the American Society for information science technology*, 60(2), 348-362. <https://doi.org/10.1002/asi.20967>
- Link, A. N. (1995). The use of literature-based innovation output indicators for research evaluation. *Small Business Economics*, 7(6), 451-455. <https://www.jstor.org/stable/40228776>
- Liu, W., Hu, G., Tang, L., & Wang, Y. (2015). China's global growth in social science research: Uncovering evidence from bibliometric analyses of SSCI publications (1978-2013). *Journal of Informetrics*, 9(3), 555-569. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2015.05.007>
- Milzow, K., Reinhardt, A., Söderberg, S., & Zinöcker, K. (2019). Understanding the use and usability of research evaluation studies. *Research Evaluation*, 28(1), 94-107. <https://doi.org/10.1093/reseval/rvy040>
- Mirzaei, E., Ghaebi, A., & Kamran, M. (2013). Criteria of Evaluating Scientific Publications Nationally and Internationally: Viewpoints of Editors and administrators of Persian Scientific Publications Published in the Field of Humanities. *Librarianship and Information Organization Studies*, 24(2), 138-158. <http://46.209.25.211/article/75.html> [In Persian].
- Moradi, S., & Janavi, E. (2017). The Scholarly Communication of Iranian Science and Culture Hall of Fame in Humanities & Engineering: A Study of Late and Early Citation. *Rahyaft*, 27(68), 13-24. https://rahyaft.nrisp.ac.ir/article_13633.html?lang=en [In Persian].
- Nederhof, A. J. (2011). A bibliometric study of productivity and impact of modern language and literature research. *Research Evaluation*, 20(2), 117-129. <https://doi.org/10.3152/095820211X12941371876508>

- Noroozi Chakoli, A. (2011). *Introduction to Scientometrics (foundations, concepts, relations and origins)*. SAMT. [In Persian].
- Noroozi Chakoli, A., Ghazavi, R., & Taheri, B. (2016). Valuation of Research Evaluation Indicators in Different Scientific Fields in Iran. *Journal of Science and Technology Policy*, 8(4), 31-40. <https://doi.org/20.1001.1.20080840.1394.8.4.4.5> [In Persian].
- Ochsner, M., & Hug, S. E. (2016). Indicators for research performance in the humanities? The scholars' view on research quality and indicators [Conference presentation]. Paper presented at *the 21st International Conference on Science and Technology Indicators: STI Conference 2016 València: Peripheries, frontiers and beyond: book of proceedings*. <https://www.research-collection.ethz.ch/bitstream/handle/20.500.11850/121169/1/eth-49763-01.pdf>
- Ochsner, M., Hug, S. E., & Daniel, H.-D. (2014). Setting the stage for the assessment of research quality in the humanities. Consolidating the results of four empirical studies. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaften*, 17(6 Supplement), 111-132. <https://doi.org/10.1007/s11618-014-0576-4>
- Osareh, F., & baji, F. (2009). The influential scientific productions of Iranian social science authors in the Web of Science database in the years 1990 to 2006. *Journal of Studies in Library and Information Science*, 3(2), 65-78. <https://slis.scu.ac.ir/issue/1203/1209.html> [In Persian].
- Pajić, D. (2015). Globalization of the social sciences in Eastern Europe: Genuine breakthrough or a slippery slope of the research evaluation practice? *Scientometrics*, 102, 2131-2150. <https://doi.org/10.1007/s11192-014-1510-5>
- Piryani, R., Gupta, V., Singh, V. K., Pinto, D., & Systems, F. (2018). Book impact assessment: A quantitative and text-based exploratory analysis. *Journal of Intelligent and Fuzzy Systems*, 34(5), 3101-3110. <https://content.iospress.com/articles/journal-of-intelligent-and-fuzzy-systems/ifs169494>
- Rashad, A. A. (2016). Science classification logic. 17(1), 5-28. <https://zehn.iict.ac.ir/article/22965.html> [In Persian].
- Refahi Komsari, A., Asnafi, A. R., & Haji Zeinlobaedini, M. (2022). Criteria for Evaluating and Ranking the Content of Specialized Books in the Field of Humanities according to Specialists' Viewpoint. *Library and Information Sciences*, 25(3), 143-165. <https://lis.aqr-libjournal.ir/article/109874.html?lang=en> [In Persian].
- Ren, Q. e., & Gong, X. (2012). Evaluation index system for academic papers of humanities and social sciences. *Scientometrics*, 93(3), 1047-1060. <https://doi.org/10.1007/s11192-012-0790-x>
- Rezaei, A. M. (2010). *Examining performance evaluation indicators of humanities departments and faculties to develop a structural model* [Unpublished doctoral dissertation]. Allameh Tabataba'i University. Visited at: <https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/2e1851e31167a33f28f6ee941086d8c9> [In Persian].
- Robinson-Garcia, N., Costas, R., Nane, G. F., & van Leeuwen, T. N. (2023). Valuation regimes in academia: Researchers' attitudes towards their diversity of activities and academic performance. *Research Evaluation*, rvac049. <https://doi.org/10.1093/reseval/rvac049>
- Rovira-Esteva, S., & Orero, P. (2012). Evaluating quality and excellence in translation studies research. *Babel*, 58(3), 264-288.

- https://www.researchgate.net/profile/Pilar-Orero/publication/263110817_Evaluating_quality_and_excellence_in_translation_studies_research_Publish_or_perish_the_Spanish_way/links/00b4953353ca7dde1f000000/Evaluating-quality-and-excellence-in-translation-studies-research-Publish-or-perish-the-Spanish-way.pdf
- Saki, R. (2006). Systemic thinking; Prerequisite for the development of research in the field of humanities. *National Humanities Congress*. Institute for Humanities and Cultural Studies. <https://civilica.com/doc/100697/> [In Persian].
- Saniee, N., Nemati-Anaraki, L., Sedghi, S., Chakoli, A. N., & Goharinejad, S. (2022). The Effective Trends and Driving Forces in The Future of Research Performance Evaluation: A Qualitative Study. *Medical Journal of the Islamic Republic of Iran*, 36(1). <https://research.shahed.ac.ir/wsr/webpages/Report/PaperView.aspx?PaperID=159480>
- Schwekendiek, D. J. (2020). Trends in Korean studies: A content analysis of Korea-related articles published in the Arts & Humanities Citation Index, 1990–2015. *International Area Studies Review*, 23(4), 325-334. <https://doi.org/10.1177/2233865920934>
- Sile, L., & Vanderstraeten, R. (2019). Measuring changes in publication patterns in a context of performance-based research funding systems: the case of educational research in the University of Gothenburg (2005–2014). *Scientometrics*, 118(1), 71-91. <https://doi.org/10.1007/s11192-018-2963-8>
- Sile, L., Pölonen, J., Sivertsen, G., Guns, R., Engels, T. C., Arefiev, P., . . . Kulczycki, E. (2018). Comprehensiveness of national bibliographic databases for social sciences and humanities: Findings from a European survey. *Research Evaluation*, 27(4), 310-322. <https://doi.org/10.1093/reseval/rvy016>
- Smit, J. P., & Hessels, L. K. (2021). The production of scientific and societal value in research evaluation: A review of societal impact assessment methods. *Research Evaluation*, 30(3), 323–335. <https://doi.org/10.1093/reseval/rvab002>
- Spaapen, J., & Van Drooge, L. (2011). Introducing 'productive interactions' in social impact assessment. *Research Evaluation*, 20(3), 211-218. <https://doi.org/10.3152/095820211X12941371876742>
- Su, F., & Zhang, Y. (2022). Research output, intellectual structures and contributors of digital humanities research: a longitudinal analysis 2005–2020. *Journal of Documentation*, 78(3), 673-695. <https://doi.org/10.1108/JD-11-2020-0199>
- Tavkolizadehravary, M., Hazeri, A., Nagafi, R., & Soheili, F. (2016). A study of one decade of scientific contribution by Iranian researchers to Persian journals. *Scientometrics Research Journal*, 2(4), 1-14. <https://doi.org/10.22070/RSCI.2016.488> [In Persian].
- Tayefehbagher, D., Abazari, Z., Moradi, S., & Babalhavaeji, F. (2022). A Model for Evaluating the Impact of Humanities Research in Iran. *Scientometrics Research Journal*, 8(15), 1-34. <https://doi.org/10.22070/RSCI.2020.13384.1450> [In Persian].
- Torres-Salinas, D., Bordons, M., Giménez-Toledo, E., Delgado-López-Cózar, E., Jiménez-Contreras, E., & Sanz-Casado, E. (2010). Clasificación integrada de revistas científicas (CIRC): propuesta de categorización de las revistas en ciencias sociales

- y humanas. *Profesional de la información*, 19(6), 675-684. <https://doi.org/10.3145/epi.2010.nov.15>
- Vahdatzad, M. A., Zare Banadkooki, M., Owlia, M. S., & Lotfi, M. M. (2017). The Analysis of Iranian Universities Ranking Using the Scientometric Indicators. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 33(1), 117-160. https://jipm.irandoc.ac.ir/article_699432.html?lang=en [In Persian].
- Yang, S., Zheng, M., Yu, Y., & Wolfram, D. (2021). Are Altmetric.com scores effective for research impact evaluation in the social sciences and humanities? *Journal of Informetrics*, 15(1), 101120. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2020.101120>
- Zandi Ravan, N., Davarpanah, M., & Fattahi, R. (2017). Science Production Mapping in Iran, based on the Articles Indexed in Science for Scientific Information (SCI-E). *Library and Information Science Research*, 7(1), 5-26. https://infosci.um.ac.ir/article_31890.html [In Persian].

زودآیند ویرایش نشده